

KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ VÀ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO: LẤY DOANH NGHIỆP LÀM TRUNG TÂM

NGUYỄN HỮU HỢP

Một trong những nội dung đột phá chiến lược được Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng xác định là phát triển mạnh mẽ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo (KH,CN và ĐMST). Thực hiện nghị quyết của Đại hội XIII của Đảng, Chính phủ vừa ban hành Chiến lược phát triển KH,CN và ĐMST đến năm 2030 tại Quyết định số 569/QĐ-TTg ngày 11/5/2022. Theo đó, mục tiêu cụ thể của Chiến lược là KH,CN và ĐMST đóng vai trò quan trọng phát triển công nghiệp mũi nhọn, trọng tâm là công nghiệp chế biến, chế tạo, góp phần quan trọng vào cơ cấu lại nền kinh tế theo hướng hiện đại, đưa nước ta trở thành nước có công nghiệp hiện đại vào năm 2030; tham gia tích cực, hiệu quả và tận dụng lợi thế thương mại, cơ hội của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Đến năm 2030, tỷ trọng giá trị sản phẩm công nghiệp công nghệ cao trong các ngành chế biến, chế tạo đạt tối thiểu 45%.

Khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo góp phần quan trọng trong xây dựng, phát triển giá trị văn hóa, xã hội, con người Việt Nam; cung cấp luận cứ khoa học cho việc hoạch định đường lối, chủ trương, chính sách phát triển đất nước; đóng góp vào chỉ số phát triển con người (HDI) duy trì trên 0,7;...

Một trong các nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu phát triển KH,CN và ĐMST là xây dựng hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia. Trong đó, phát triển hệ sinh thái đổi mới sáng tạo quốc gia liên kết chặt chẽ với khu vực và thế giới. Phát triển các hệ sinh thái đổi mới sáng tạo

trong các ngành công nghiệp, nông nghiệp và dịch vụ gắn với các chuỗi giá trị nội địa và toàn cầu, các cụm liên kết ngành; trong đó các doanh nghiệp lớn có vai trò trung tâm dẫn dắt các hoạt động đổi mới sáng tạo, các cơ quan quản lý nhà nước có vai trò kiến tạo môi trường thể chế, chính sách thuận lợi, thúc đẩy liên kết giữa các doanh nghiệp, viện nghiên cứu, trường đại học, tổ chức hỗ trợ trong hoạt động nghiên cứu, ứng dụng và đổi mới sáng tạo.

Phát triển hệ thống các trung tâm đổi mới sáng tạo quốc gia, các trung tâm đổi mới sáng tạo ngành, vùng, các trung tâm hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo nhằm phát triển, tích hợp hình thành các cụm liên kết đổi mới sáng tạo với các khu công nghệ cao, khu dân cư, trung tâm tài chính, quỹ đầu tư mạo hiểm, trường đại học, viện nghiên cứu; triển khai mạnh mẽ các nền tảng đổi mới sáng tạo mở, mạng lưới đổi mới sáng tạo mở nhằm thu hút mọi nguồn lực đầu tư trong và ngoài nước tạo ra các công nghệ mới, sản phẩm mới, hình thành doanh nghiệp mới.

Tăng cường liên kết các mạng lưới đổi mới sáng tạo, mạng lưới khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, các trung tâm đổi mới sáng tạo, các trung tâm nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ trong và ngoài nước.

Hoàn thiện hệ thống tổ chức, chức năng, nhiệm vụ và tăng cường đầu tư về nhân lực, tài chính, cơ sở hạ tầng cho các đơn vị sự nghiệp công lập thực hiện chức năng, nhiệm vụ ứng dụng, chuyển giao tiến bộ KH,CN và ĐMST thuộc các Sở KH&CN để trở thành các đầu mối hỗ trợ, thúc đẩy hoạt động chuyển giao công

nghệ, đổi mới sáng tạo tại địa phương.

Có thể thấy, thời gian qua, thể chế KH, CN và ĐMST ở nước ta đã đạt được một số kết quả nhất định, góp phần phục vụ đổi mới mô hình tăng trưởng, phục hồi và phát triển kinh tế. Các cơ chế, chính sách được ban hành thể hiện sự nhất quán trong thực hiện chủ trương phát triển KH&CN là quốc sách hàng đầu. Hiện có 8 đạo luật chuyên ngành được ban hành liên quan đến phát triển KH, CN và ĐMST. Hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật về sở hữu trí tuệ, tiêu chuẩn đo lường chất lượng, phát triển doanh nghiệp,... cũng từng bước được hoàn thiện, ngày càng đồng bộ hơn.

Tư duy quản lý nhà nước được đổi mới, pháp luật về KH&CN ngày càng được hoàn thiện, phù hợp với xu thế phát triển trên thế giới, dần đáp ứng yêu cầu phục vụ phát triển KH, CN và ĐMST ở nước ta. Hành lang pháp lý trong lĩnh vực KH&CN đồng bộ hơn đã tạo môi trường thuận lợi và cạnh tranh lành mạnh trong nghiên cứu sáng tạo, dần xóa bỏ cơ chế quản lý hành chính quan liêu. Đổi mới sáng tạo dần trở thành tư duy mới trong quản lý, điều hành; vai trò trung tâm của doanh nghiệp trong hệ thống sáng tạo quốc gia ngày càng được thể hiện rõ hơn. Việc thực hiện trao quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm cho các tổ chức KH&CN công lập được đẩy mạnh. Thị trường công nghệ, đổi mới sáng tạo và hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo ngày càng phát triển; hình thành doanh nghiệp KH&CN, doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo; các doanh nghiệp được khuyến khích thành lập viện nghiên cứu và đầu tư ngày càng nhiều cho các hoạt động KH&CN; thí điểm mô hình thu hút, trọng dụng cán bộ khoa học tài năng trong nước và trí thức

Hoạt động khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo của các doanh nghiệp ở tỉnh Quảng Bình ngày càng phát triển

Ảnh: N.H.H

Việt Nam ở nước ngoài.

Để doanh nghiệp thực sự là trung tâm của khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo

Hiện nay, việc tăng trưởng dựa vào vốn, tài nguyên, lao động trong bối cảnh tài nguyên thiên nhiên ngày càng bị thu hẹp đã trở nên không còn phù hợp. Do đó, nhiều nước trên thế giới đã lựa chọn chuyển đổi sang mô hình tăng trưởng, nâng cao năng suất dựa trên đổi mới sáng tạo và thực tế cho thấy đây chính là yếu tố giúp tăng trưởng kinh tế một cách bền vững.

Trong khuôn khổ hợp tác của Tổ chức Năng suất châu Á (APO), các nền kinh tế thành viên đã thảo luận và nghiên cứu các giải pháp để tăng năng suất, trong đó có “đi tắt đón đầu” thông minh bằng đổi mới sáng tạo, cải cách mô hình quản lý, đồng thời mở rộng năng lực áp dụng các thực hành và công nghệ mới, thể hệ mới.

Từ kinh nghiệm quốc tế và thực tiễn trong nước, những năm qua, hoạt động KH, CN và ĐMST nói chung, đổi mới sáng tạo trong doanh nghiệp nói riêng đã và đang được Chính phủ, Bộ KH&CN và các bộ, ngành, địa phương rất quan tâm và chỉ đạo quyết liệt. Trong đó, đã triển khai các giải pháp cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực

cạnh tranh quốc gia, nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo quốc gia, nâng cao năng suất, chất lượng và sức cạnh tranh của các sản phẩm, hàng hóa và dịch vụ doanh nghiệp. Đổi mới sáng tạo tập trung vào các nội dung chủ yếu là đổi mới sản phẩm, đổi mới quy trình, đổi mới công nghệ, giúp doanh nghiệp tăng doanh thu, lợi nhuận, giảm chi phí, tăng sự hài lòng và đáp ứng nhu cầu của khách hàng. Giúp doanh nghiệp đạt được lợi thế cạnh tranh mới, tạo ra thị trường mới, thu hút các nguồn lực tài trợ của các đối tác, sử dụng hiệu quả nguồn lực, giảm lãng phí, nâng cao uy tín của doanh nghiệp. Đồng thời là yếu tố không thể thiếu góp phần tạo thêm việc làm.

Mặc dù đổi mới sáng tạo mang lại nhiều cơ hội, song không phải doanh nghiệp nào cũng nắm bắt được. Báo cáo của Ngân hàng Thế giới (WB) về đổi mới sáng tạo công bố vào cuối năm 2021 cho thấy, 90% số doanh nghiệp Việt Nam là doanh nghiệp nhỏ và vừa, tiềm lực hạn chế, nên việc đầu tư cho đổi mới công nghệ, đổi mới sáng tạo còn gặp nhiều khó khăn, rào cản.

Chủ trương và chiến lược thúc đẩy doanh nghiệp đổi mới sáng tạo, lấy doanh nghiệp làm trung tâm của hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia thì trong thời gian tới cần có những cơ chế “đột phá”, thể chế hóa vào các luật về KH&CN, trong đó thống nhất quản lý nhà nước về KH&CN và ĐMST; hoàn thiện hành lang pháp lý và công tác quản lý nhà nước về đổi mới sáng tạo, thúc đẩy phát triển và nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia, các hệ thống đổi mới sáng tạo vùng, ngành, hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, phù hợp với điều kiện thực tế của Việt Nam...

Hiện nay, Bộ KH&CN đang thúc đẩy hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo quốc gia và tăng

Công ty CP Gốm sứ và Xây dựng Cosevco đổi mới công nghệ trong sản xuất kinh doanh

Ảnh: **N.H.H**

cường sự gắn kết, hợp tác giữa các trường đại học, viện nghiên cứu với doanh nghiệp để đẩy mạnh thương mại hóa kết quả nghiên cứu trong sản xuất, kinh doanh; kết nối các mạng lưới đổi mới sáng tạo trong và ngoài nước, phát huy vai trò của các trung tâm đổi mới sáng tạo quốc gia, gắn kết với các địa phương thúc đẩy hoạt động KH, CN và ĐMST. Đặc biệt, Bộ KH&CN chú trọng thúc đẩy các giải pháp nhằm tăng cường xã hội hóa đầu tư cho KH, CN và ĐMST, nhất là từ doanh nghiệp.

Bộ KH&CN tập trung thực hiện đồng bộ các giải pháp về kinh tế, thương mại, đầu tư và cải thiện môi trường kinh doanh để kích cầu công nghệ và nhu cầu đổi mới sáng tạo từ khu vực doanh nghiệp, phát huy vai trò của Quỹ Đổi mới công nghệ quốc gia và Quỹ Phát triển KH&CN của doanh nghiệp để hỗ trợ đổi mới công nghệ trong doanh nghiệp.

Để phát triển phải đẩy mạnh liên kết

Trong xu thế hiện nay vai trò của doanh nghiệp ngày càng quan trọng. Doanh nghiệp phải là đối tượng trung tâm của KH, CN và ĐMST. Vì vậy, Nhà nước cần tạo điều kiện đầy mạnh hơn nữa các cơ chế chính sách hỗ trợ doanh nghiệp; tăng cường phối kết hợp chặt

chế, mật thiết của 3 nhà: Nhà nước, Nhà khoa học và Doanh nghiệp.

Khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo là một trong những động lực để doanh nghiệp hội nhập thành công và nền kinh tế tăng trưởng nhanh. Trong quá trình này, tổ chức KH&CN đóng vai trò rất quan trọng như một cầu nối giữa chính sách và doanh nghiệp, là chất xúc tác cho quá trình chuyển hóa chính sách, nguồn lực Chính phủ thành giải pháp công nghệ hữu ích cho doanh nghiệp.

Quỹ Đổi mới công nghệ quốc gia nên xem xét, nghiên cứu thành lập trung tâm tư vấn, hỗ trợ doanh nghiệp, xây dựng đội ngũ chuyên gia hỗ trợ, tư vấn doanh nghiệp; xây dựng sở tay hướng dẫn chung về cách thức hoạt động, vận hành chung về thủ tục cơ chế cho doanh nghiệp. Đặc biệt, nên nghiên cứu việc giảm thủ tục gọn nhẹ, từ lúc đơn vị đề xuất nhiệm vụ đến khi ký hợp đồng, tạo điều kiện hỗ trợ doanh nghiệp tốt nhất trong quá trình đổi mới công nghệ.

Ngoài ra, để nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo của quốc gia cần tăng cường liên kết

giữa doanh nghiệp với các trường đại học, viện nghiên cứu theo hướng lấy doanh nghiệp làm trung tâm; các trường đại học là chủ thể nghiên cứu, coi nghiên cứu là nhiệm vụ bắt buộc. Chính phủ cần quan tâm đầu tư xây dựng phòng thí nghiệm trọng điểm, hình thành các trường đại học nghiên cứu mạnh.

Tăng cường hợp tác công tư trong triển khai dự án công nghệ quy mô lớn. Phát triển nhân lực có kỹ năng, có văn hóa sáng tạo; đổi mới trường đào tạo nghề theo hướng đào tạo nhân lực. Đồng thời, tạo bứt phá về hạ tầng thông tin truyền thông, hạ tầng kết nối số, tạo bình đẳng trong tiếp cận nội dung số...

Như vậy, Việt Nam cần dựa vào KH, CN và ĐMST như lợi thế cạnh tranh quốc gia. Hiện nay, đất nước chúng ta đang nỗ lực đổi mới mô hình tăng trưởng từ lao động giá rẻ, khai thác tài nguyên không tái tạo sang phát triển nền kinh tế đổi mới sáng tạo, kinh tế sáng tạo và quốc gia sáng tạo. Bởi không phải công nghệ mà chính con người với tư duy sáng tạo, văn hóa sáng tạo sẽ quyết định cuộc đua phát triển trong cách mạng công nghiệp lần thứ tư ■

KẾT QUẢ CUỘC THI KHỞI NGHIỆP... (Tiếp theo trang 11)

làm thành dạng viên nén có ưu điểm nổi bật là: tiêu diệt nhiều loại nấm và cây trồng, tăng cường trao đổi các ion và khả năng giữ nước trong đất, cải tạo cấu trúc đất và giảm tổn hao chất dinh dưỡng, hạn chế mất chất dinh dưỡng có trong phân, tăng cường sự phát triển của bộ rễ, không gây ô nhiễm môi trường.

Cuộc thi Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tỉnh Quảng Bình lần thứ II năm 2022 mong muốn truyền cảm hứng, động lực đổi mới sáng tạo tới các tổ chức, cá nhân thể hiện khát khao lớn về một tương lai tốt đẹp và văn minh hơn.

Có thể nói, với những chính sách, kế hoạch

kịp thời và thiết thực, hoạt động hỗ trợ KNĐMST trên địa bàn tỉnh Quảng Bình đã có nhiều chuyển biến tích cực. Cuộc thi đã góp phần tích cực làm nên một hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo bền vững, mang lại hiệu quả thiết thực, xây dựng và lan tỏa tinh thần đổi mới sáng tạo, tinh thần khởi nghiệp. Các tổ chức, đoàn thể, doanh nghiệp được kết nối để đồng hành và tổ chức nhiều hoạt động hỗ trợ khởi nghiệp ý nghĩa, tạo được nhiều điểm sáng, giúp cổ vũ, khơi dậy mạnh mẽ tinh thần khởi nghiệp ■